

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
40 (1997-1998)

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-18-4

001 3811

BRNO 1999

PD 4423

S 9990385

395

250, ✓

PŘEHLED VÝZKUMŮ 40 (1997-1998)

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: ps@isibrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla,
Richard Zatloukal

Na titulním listě: Mikulčice - sídliště na "Klášteřisku"

Tisk: BEKROS

Náklad: 350 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou

© 1999 by the Authors

All rights reserved

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

s kruhovým otvorem, jednak masivní zákolník nebo součást okutí oje (?) s hlavicí roztepanou do půlkruhu a mírně rozšířeným koncem, délky 17,7 cm. Pro zemědělskou činnost byla určena krátká travní kosa či srp (celková délka 27,6 cm), těžký trojhrotý vidlovitý kopáč (délka 27,0 cm, šířka okolo 25,0 cm, délka hrotů 19,5 cm) a z poloviny dochované velké pružinové nůžky o délce 28,8 cm a délce listu 15,7 cm. Unika představují v dosavadním materiálu dva hákovité klíče těžkých dřevěných zámek spíše vrat než dveří, jeden jednodušší s kotvovitě uspořádanými trny o celkové délce 25,0 cm, druhý velmi složitě členěný, dlouhý 20,0 cm. Jedinou zbraní kolekce je lehké, 32,3 cm dlouhé kopí s listem o délce 24,0 cm a šířce 4,5 cm.

Evidentní je poměrně pestré druhové složení depotu, většina zastoupených předmětů však souvisí se zpracováním dřeva a těžkou prací v lese (klučení?) nebo na poli. Typologicky některé artefakty patří ještě zcela středověkému období, některé stojí spíše na přechodu k novověké materiální kultuře, celý soubor tak lze pracovním prozatím zařadit někde do okolí roku 1500. Více informací k charakteru nálezu, sociálnímu zařazení a jeho datování ovšem přinese zřejmě až připravovaná podrobná analýza.

Jiří Doležel, AÚ AV ČR Brno

Resumé:

Jedovnice (Bez. Blansko). Feldflur „Nad Olšovcem“. Mittelalter. Hortfund eisern das Werkzeuges.

JEMNICE (okr. Třebíč)

Intravilán obce - parkánový příkop u barbakánu. Sídliště. Středověk, novověk. Záchranný výzkum.

Při přestavbě továrního objektu na provoz lékárny došlo k vytěžení parkánového příkopu a k odhalení konstrukce mostovky přes parkánový příkop. Došlo zde k zasypávání příkopu odpadem, ve kterém se vyskytovala středověká a renesanční keramika spolu s novověkou a nejmodernější keramikou z 19. a 20. století. Příkop byl zpočátku zanášen postupně, patrně někdy od 18. století po ztrátě své funkce a v průběhu 19. století byl zasypán odpadem až k vrcholu oblouku mostu přes příkop.

Petr Obšusta, ZMM Třebíč

Resumé:

Jemnice (Bez. Třebíč). Intravilan der Gemeinde-Stadtbefestigung. Siedlung. Mittelalter, Neuzeit. Rettungsgrabung.

JIHLAVA (okr. Jihlava)

Čajkovského ul. č. 37, parcely čísla 1528-1529. SMO 1 : 5000, rok vydání 1989, list Jihlava 7-5; 200 mm od Z, 312 mm od J sekční čáry, nadmořská výška cca 505,00 m n.m. Sídliště-město, opevnění. Vrcholný středověk. Záchranný výzkum.

Terénní část předstihového archeologického výzkumu proběhla ve třech etapách. Dne 10.1.1998 byla mechanicky vyhloubena sonda označená číslem 1, jejíž účelem bylo ověřit zachovalost a rozsah archeologických vrstev v lokalitě. Hlavní část výzkumu probíhala od 18.2.1998 do 5.4.1998. Závěrečná etapa výzkumu navázala na postup demoličních prací části domu č. 37 ve dnech 15. až 20.4.1998, kdy byla terénní část akce ukončena.

Prozkoumaná plocha o výměře asi 260 m² situovaná v jižním okraji historického jádra k městské hradbě přinesla řadu doplňujících poznatků o životě na periferii středověkého města ve čtvrti nazývané od 14. století platea Figulorum=Hrnčířská. Nejstarší pozůstatek antropogenní činnosti je příkopovitá prohlubeň, která přináleží nejstaršímu kolonizačnímu

horizontu Jihlavy. Za daného stavu poznání dosud neznáme přímé doklady důlní činnosti přímo z území města, proto bude vhodnější zamítnout lákavou hypotézu, že by se jednalo o prospektorskou rýhu. Nicméně tento objekt (skládající se z k. 501 a 515) byl v průběhu druhé poloviny 13. století zcela aplanován. Možnosti zasypávat zbytečnou jámu odpadem využil zřejmě i řezník sídlící někde poblíž, ne-li přímo na zkoumané parcele (od 16. století byla ulice známa jako Fleischaeckergasse=Řeznická). Do jámy k. 515 odhazoval pro další zpracování nepotřebné části zvířecích skeletů, patrně s nějakým defektem. Především zde výrazně vystupuje soubor zvířecích rohů, v osmi případech i s částí calvy. Na některých rozích jsou patrné stopy po řezání. Celkem bylo v lokalitě nalezeno 108 kusů rohů a 2 kusy řezaných parohů, z toho 48 kusů leželo přímo ve výplni objektů k. 501 a 515. Ovšem i nálezy dalších rohů pocházejí z nejnižších vrstev nad podložím a náleží tedy k nejstaršímu kolonizačnímu horizontu, který ještě předcházela stavbě kamenné hradby k. 900. Druhé místo co do počtu nalezených rohů (22 kusů rohů a 2 řezané parohy) byl komplex objektů č. 001 s centrální jámou k. 0510. O celkem nevalném využití prostoru svědčí nález jen jedné bezpečně určené (k. 520) a snad i potenciální druhé (k. 519) odpadní jímky, fungujících ještě ve 14. století. Pro osídlení z 15. století doklady prakticky chybí vyjma odpadní jímky k. 511, která však byla vyhloubena již ve století 14. Podobně je tomu i pro následující století, neboť pozdně renesanční až barokní zděná zástavba při úpravách terénu odstranila starší doklady osídlení.

Ke zcela ojedinělým nálezům patří broušený provrtaný kamenný sekeromlat (inv. č. 01/98-209/20 uložen v MV Jihlava) z pozdního neolitu až staršího eneolitu, který ležel v k. 209 datovaného mezi druhou polovinu 13. století až na přelom 13. a 14. století. Sekeromlat z dioritového porfyritu (určil A. Přichystal) je v místě provrtu odlomený, dochovala se část s trojúhelníkovým ostřím, jedná se o první artefakt z mladší doby kamenné z území Jihlavy. Předmět se do místa nálezu nepochybně dostal sekundárním postdepozičním procesem a zřejmě sloužil jako tzv. „hromový klín“ pro středověkou lidovou magii nebo léčitelství.

Richard Zatloukal, ÚAPP Brno

Prameny:

Zatloukal, R., 1998: Jihlava, Čajkovského ulice č. 37. Nálezová zpráva č. j. 247/98 uložená v archivu ÚAPP Brno.

Resumé:

Jihlava (Iglau), (Bez. Jihlava), Čajkovského (Fleischaeckergasse) Gasse Nr. 37, Siedlung-Stadt, Befestigung. Hochmittelalter, Rettungsgrabung.

Untersuchte Fläche (etwa 260 m²) bei der Stadt - Steinmauer leistete viele Erkenntnisse zum Leben am Rand der mittelalterlichen Stadt. Der älteste Überrest der menschlichen Tätigkeit ist „Gruben-Vertiefung“, die zum ältesten kolonisationshorizont Iglaus gehört und während der zweiten Hälfte des 13. Jahrhunderts planiert wurde. Die Gelegenheit Zuschütten nutzlose Grube mit den Abfällen hat vielleicht auch ein Fleischmann ausgenutzt, der in der Nähe gewohnt. In die Grube hat er unbrauchbare Teile der Tier-Skelette geworfen, wahrscheinlich mit einem Defekt. Vor allem wurde hier eine Menge der Tier-Hörner gefunden (insgesamt 108 Stücke), in den acht Fällen auch mit dem Teil des Schädels. Einige Hörner haben Spuren nach dem Schneiden. Wenig ausgenutzte Fläche beweisen nur zwei Abfallgruben aus dem 13. und 14. Jh.

JIHLAVA (okr. Jihlava)

Jakubské nám., kostel sv. Jakuba Většího. Pohřebiště. Novověk. Záchraný výzkum.

V dubnu 1998 byl při kopání drenážní rýhy na severní straně kostela sv. Jakuba objeven masivní žulový blok s nápisem ze 16. století. Jednalo se o náhrobní kámen z dnes už